

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології

До 35-річчя кафедри культурології

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Альманах наукового товариства “Афіна”
кафедри культурології**

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної
інтеграції людства у XXI століття”*

15-17 листопада 2006 року

Випуск 5

Заснований в 2000 році

Рівне – 2007

Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології: Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції „Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної інтеграції людства у XXI століття”. – Випуск 5. – Рівне: РДГУ, 2007. – 181 с.

Виткалов В.Г. - **Головний редактор:**
- кандидат педагогічних наук, професор, зав. кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор ДАКККіМ (Київ);
Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор (Одеса);
Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ;
Граб О.В. - кандидат мистецтвознавства, доцент, куратор студентського наукового товариства „Афіна” РДГУ;
Дем’янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Волинського державного університету ім. Лесі Українки;
Жилюк С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Кралуєк П.М. - доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”;
Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор НУ ім.В.Стефаніка (Івано-Франківськ);
Кушнарєнко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор (ХДАК);
Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ, Заслужений діяч науки і техніки України;
Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ;
Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Уланова С.І. - доктор філософських наук, професор ДАКККіМ (Київ);
Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ.

Арцишевський Р.А. - **Рецензенти:**
- доктор філософських наук, професор Волинського державного університету ім. Лесі Українки;
Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського.

Науковий редактор – **проф. Виткалов В.Г.**
Упорядники випуску – **проф. Виткалов В.Г., Граб О.В.**

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 29.12.2005 р.).

Відповідальність за достовірність представленою матеріалу, а також за точність наведених цитат, імен, дат тощо несуть автори. Редакція залишає за собою право корегувати матеріали. Рукописи не рецензуються й авторам не повертаються. Редакція може й не поділяти точку зору авторів.

сприяє розвитку любові до Батьківщини, до свого минулого, що, по суті, й формує ціннісні орієнтації майбутнього педагога-музиканта.

Поповнення шкільних навчальних програм із музики матеріалом музичного краєзнавства також сприятиме, на нашу думку, наближенню учнів до сформованих протягом віків уявлень про свій край, людей, про красу й гармонію їхніх стосунків, культуру країни в цілому. Важливо розглядати роль і місце музичного краєзнавства в навчальному процесі не тільки як сукупність окремих видів і жанрів музики, а як саме життя народу в його історичній ретроспективі. Це обов'язково повинен знати і пам'ятати майбутній учитель музики, якому необхідно вникати у зміст методики використання матеріалів музичного краєзнавства з метою зацікавлення учнів та розвитку їхнього світосприймання, пробудження позитивних емоцій, виховання моральних якостей особистості, розвитку ціннісних орієнтацій.

Музичне краєзнавство у ВНЗ є одним із напрямів і морально-естетичного виховання учнів. Учитель музики, розповідаючи про історію краю, використовує також елемент морального виховання школярів. Адже кожен народ, який живе на своїй землі, має й свої морально-духовні цінності.

Важливе значення у вивченні музичного краєзнавства займає, як уже згадувалося, музичний фольклор краю. Для майбутнього вчителя музики важливо вміти зацікавити дітей музичним мистецтвом краю не тільки на уроках музики, але й у позакласних заходах. Учитель ставить завдання перед учнями: проводити пошуки музичного фольклору краю; готувати розповіді про творчі досягнення митців регіону тощо.

Вчителю музики необхідно також уміти заохочувати дітей займатися пошуковою роботою з краєзнавства, створювати спеціальні творчі гуртки, які б пропагували музичну спадщину певного регіону. Створення у загальноосвітніх школах фольклорно-етнографічних гуртків сприятиме високому рівню розвитку учнів, їхнього морально-естетичного і патріотичного виховання.

Знайомство учнів із творчістю краю допомагає їм у свою чергу зрозуміти й усвідомити значення духовної скарбниці рідної землі. Вивчаючи творчі біографії митців краю, діти із жадібним серцем сприймають їхні пісні й танці, зустрічаються із самотньою архітектурою, народними умільцями, які від постолів до капелюха, від ложки до ткацьких кросен, від колиски до власної хати – все-все вміють робити своїми руками з натхненням справжніх митців і передають свій побут у народній музиці. Учні починають розуміти, що митці краю – це особистості високої морально-поетичної вдачі.

Свого часу видатний російський педагог Д.Кабалевський закликав молодь до вивчення музичного мистецтва рідного краю, яке відкриває дітям широкий світ високих почуттів, пристрастей, думок, робить їх духовно багатшими, культурно досконалішими. Інакше кажучи, музична культура людини невід'ємна від культури народу, до якого вона належить або серед якого вона знаходиться.

Культура краю зберігається протягом століть і найяскравіше відображається, як уже неодноразово наголошувалося, у музично-народній творчості. Тому необхідно цікавитися творчістю краю, берегти і збагачувати її як духовно-моральний скарб кожного народу. І покликання музичного краєзнавства – знайомитися не тільки з методами і засобами навчання, але й формами роботи з учнями для розвитку їхнього морального виховання. Звичайно, багато тут залежить і від самих учителів музики. Тому виховання і підготовка висококваліфікованих фахівців у ВНЗ до вивчення історії культури рідного краю засобами музичного краєзнавства є вкрай необхідними.

Отже, музичне краєзнавство як галузь науки відіграє важливу роль у становленні й розвитку ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музики.

Джерельні приписи

1. Залуцький О.В. Музично-краєзнавчий принцип та шляхи його впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи // Науковий вісник ЧНУ. Педагогіка та психологія. – 2001. – №127. – С. 55-57.
2. Залуцький О.В. Деякі аспекти підготовки сучасного вчителя до музично-краєзнавчої діяльності: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції „Соціально-педагогічні проблеми підготовки фахівців у ВНЗ”. – Ужгород: УжНУ, 2003. – С.84-86.
3. Кавалеров А.А. Цінність у соціокультурній трансформації. – Одеса: Астропринт, 2002. – 221 с.
4. Равкин З.И. Конструктивно-генетическое исследование ценностей образования – одно из направлений развития современной отечественной педагогической теории // Образование: идеалы и ценности (Историко-теоретический аспект): Учеб. пособие для гуманит. фак. пед. ун-тов и ин-тов / Под ред. З.И. Равкина. – М.: ИТОиП РАО, 1995. – С.8-35.

УДК 7.071.1:7036.2(477)

Глухенький М.Ф. – ст. V курсу (3,5 р.н.)
спец. „Культурологія” РДГУ
н.к. – проф. Виткалов В.Г.

ВИВЧЕННЯ МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ-ІМПРЕСІОНІСТІВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ ХХІ СТОЛІТТЯ

Нині, у час осмислення багатьох соціокультурних чинників суспільного буття, перед нами постає завдання

критичного осмислення процесів, що відбувалися у сфері взаємодії культур, визначення місця та значення національних традицій, зокрема в імпресіонізмі, забутих або маловідомих постатей. Адже саме вивчення міжнародних контактів дозволить нам підвищити інтерес до культур інших народів та національного мистецтва.

Традиції реалістичного пленера, які беруть свій початок від творчості „барбізонців” і блискуче розвинуті українськими художниками-імпресіоністами, які підвищували свій професійний досвід у мистецьких центрах Європи та мали змогу розвивати найновіші досягнення світової художньої думки, органічно вплітаючи національні художні традиції, здобули світове визнання і мали певний вплив на розвиток світового живопису. Тому необхідно розглянути творчість майстрів кінця XIX – початку XX століття, відшукати у їхній творчості національні форми, що дозволить побачити певну закономірність у мистецьких явищах і відтворити цілісну картину художньої культури.

Важливо зазначити, що інтерес до цієї теми в сучасних умовах серед науковців недостатній і був лише частково предметом спеціального наукового дослідження. Як відомо, починаючи з 60-х років минулого століття, з’являється чимало праць, присвячених життю і творчості окремих художників, які зазнали впливу імпресіонізму (Овсійчук В. А., Членова Л. Г., Павлова Л. Г. [7], Дюженко Ю. Ф. [2]). Певні намагання створити цілісну картину становлення та розвитку в той період західноукраїнського пейзажу зробила Смирнова Т. [4]; у праці Савицької Л. [5] висвітлено відгуки критиків на художні процеси в Україні другої половини XIX – початку XX ст.

Велике значення для нашого дослідження мають праці Асеевої Н. Ю. [1] і Сараб’янова Д. В. [6], у яких досліджено розвиток творчих взаємозв’язків художників, українського та російського мистецтва з провідними європейськими художніми центрами.

Однак аналіз вищезгаданих робіт дає змогу зробити висновок, що загальною їхньою особливістю є відсутність дослідження проблеми міжнародних зв’язків у живопису цієї течії. Тому завдання нашого дослідження спрямовані на подолання „білих плям” у висвітленні художньої течії „імпресіонізм”, виявлення основних шляхів становлення та розвитку імпресіонізму в українському живописі. На основі аналізу творчості конкретних митців спробуємо проаналізувати проблему поєднання національного та інонаціонального в українському імпресіонізмі та виявити його значення у художній творчості XXI ст.

Імпресіонізм – напрям у мистецтві, виникнення якого припадає на останню чверть XIX ст., узв’язав на озброєння ідеї позитивізму, проголосивши своїм основним завданням зображення природи з „оптичною” точністю.

На час розквіту французького імпресіонізму в Україні цей стиль був майже невідомий. У фокусі уваги першої генерації українських пейзажистів у Парижі були „барбізонці”. Лише наприкінці 90-х років XIX ст. імпресіоністичні риси поволі з’являються у творчості П. Левченка, М. Беркоса, М. Ткаченка [4, с.92]. Таким чином, популярність нового напрямку зростає. Відомо, що імпресіонізм не виявився повно ні в російському, ні в українському живописі. Проте інтерес до нього, використання імпресіоністичної техніки став початком оновлення вітчизняного живопису, зверненням його до кольору, пошуком нової образності.

Термін „імпресіонізм”, як відомо, уперше пролунав у пресі країни у зв’язку з роботами А. І. Куїнджі, що експонувалися на виставках Товариства пересувних художніх виставок. Деякі критики віднесли художника до імпресіоністів лише на підставі того, що у творах А.Куїнджі світлотіньові і колірні ефекти переважали над малюнком. Зрозуміло, що поетичний образний ряд творів майстра, умовність мови живопису, його декоративність для нас сьогодні жодним чином не пов’язані з імпресіонізмом. І якщо деякі сучасники А.Куїнджі такий зв’язок усе ж знаходили, то підставою для цього була, звичайно, не близькість творів художника до імпресіонізму, а потреба виділити новим терміном своєрідність його творчої манери [6, с.37].

В Україні в різних галузях художньої творчості імпресіонізм не існував у чистому вигляді, а виявлявся у вигляді окремих рис або стилістичної тенденції. В українському живописі, виявляючись як типологічна тенденція, він володів певними специфічними рисами. У творчості українських художників він з’явився дещо пізніше, ніж в інших європейських школах і тісно переплітався з іншими художніми напрямами. В українському мистецтві особливо яскраво і широко дала себе знати така риса імпресіонізму, як етюдизм. Прикметний і той факт, що багато українських живописців дуже довго – аж до перших десятиріч XX століття, коли вже розвивалися нові напрями і течії – продовжували вирішувати імпресіоністські завдання, залишаючись частіше за все „в межах плерерної концепції”, – зазначає Д. В. Сараб’янов [7, с.172].

„Важливо зазначити, що, незважаючи на різне тлумачення сутності імпресіонізму, в той час в українському мистецтвознавстві вже існувало розуміння цього напрямку як закономірного, „логічного” етапу в розвитку європейського мистецтва”, – зауважує Н. Асеева [1, с.44].

На шляху освоєння імпресіоністської стилістики українські художники нерідко зверталися до досвіду інонаціональних шкіл і майстрів, зокрема французьких. Причому таке звернення до досвіду французьких родоначальників імпресіонізму відбувалося в останні десятиріччя XIX століття безпосередньо під час перебування живописців у Франції, більшість із яких, закінчивши навчання в Петербурзькій академії мистецтв, отримували направлення туди в якості пансіонерів. І на рубежі століть (XIX–XX) імпресіоністські віяння сприймалися українськими художниками також через творчість співвітчизників старшого покоління і послідовників імпресіонізму в інших країнах – Німеччині, Польщі, Австрії, де на той час уже існували великі художні школи. В останньому випадку імпресіоністські риси часто поєднувалися з особливостями стилю „модерн” у його різних національних проявах.

Не менш важливе значення для художніх контактів мали широкі виставкові зв’язки. Багато хто з українських майстрів, які зазнали впливу імпресіонізму, регулярно брали участь у міжнародних виставках, паризьких Салонах, незважаючи на особливо суворий відбір туди творів для іноземців. Проте, саме освіта була основою, на якій будувалися

міжнаціональні контакти.

У розвитку українського імпресіонізму певну роль відіграли інонаціональні майстри. Серед них особливе місце займає уродженець України, поляк Ян Станіславський, учень, а потім викладач Краківської академії красних мистецтв. Як майстер імпресіоністичного пейзажу і талановитий педагог, він мав значний вплив не тільки на своїх безпосередніх учнів (М. Бурачека, О. Новаківського, І Труша), а й на широкі кола своїх земляків [3, с.898].

Саме тому українці сприймали вже національно забарвлену рецепцію стилю, надаючи йому рис іще більшої самобутності. Водночас сама ідея імпресії, закладена у французькому першоджерелі, від того не слабшала, а, навпаки, набувала нового імпульсу, гостроти, виразності. У творчості М. Сосенка, І. Северина, М. Бурачека імпресіонізм забринів новими співзвуччями [1, с.44].

Художником, у чий творчості тісно перепліталися, гармонійно поєднуючись, риси європейських художніх напрямів початку ХХ століття і глибоко пережита традиція вітчизняного пейзажного живопису, був А. Маневич. Після закінчення Київського художнього училища він продовжив навчання у Мюнхені, протягом року не тільки відвідував Академію мистецтв, але й вивчав художнє життя і сучасні течії європейського мистецтва.

У його картинах була помітна нова система живописного відтворення, і не випадково один із критиків писав, що художник знаходився „під впливом імпресіонізму і знав техніку розкладу тонів у нових сполученнях, що впадали в око незвичайністю кольорових ефектів” [8, с.56].

Разом із тим у творах найвизначніших українських майстрів рубежу століть, зокрема О. Мурашка, імпресіоністські риси тісно сплелися з традиціями – як російського, так і національного – реалістичного живопису і декоративізмом модерну, давши зразки своєрідного, самобутнього мистецтва [1, с.44].

Слід згадати, що серед живописних центрів України в той період лідирував харківський осередок, який, починаючи з 1890-х років, диктував моду імпресіонізму не лише в Україні, але й в усій Російській імперії. Деякі з представників харківської школи працювали у Франції і вивчали там оригінали французьких майстрів, іноді (як це було, приміром, із П. А. Левченком) знаходячи підтвердження власним пошукам на шляху до імпресіоністичного освоєння миру. Прикладом засвоєння імпресіоністських принципів, набутих у Франції, можна назвати творчість маловідомого зараз харківського художника І. Ш. Казарновського. Разом із тим уже до початку 1900-х років поряд із колірними і фактурними принципами, властивими імпресіонізму, у творчості таких майстрів, як П. А. Левченко і М. З. Ткаченко, з'являються нові риси.

Планеристичні завдання, вирішувані в пейзажі, змінюються проблемами декоративності, лінійної ритмічності, графічної, силуетної виразності відповідно до стилістики модерну [1, с.48].

Творчість майстрів українського малярства кінця ХІХ – початку ХХ століть відзначається, як бачимо, надзвичайною складністю, оскільки синкретизм стильових напрямів, що перепліталися у творчості навіть окремого майстра, не кажучи вже про певне покоління митців, був досить широкий.

Так, у творчій біографії Д. Бурлюка імпресіоністичні пейзажі посідали вагоме місце. Навіть тоді, коли він став лідером кубофутуризму, майстерно виконані ним пейзажі вражали його однодумців-кубістів [5, с.25].

Таким чином, художнє життя межі століть було надзвичайно напруженим і багатим на різноманітні форми зв'язків як між окремими творчими особами, так і художніми школами.

Вивчення творчості європейських майстрів, як попередників, так і сучасників, розширило і збагатило світогляд українських художників, дозволило відійти від канонів офіційного академізму, дало поштовх власним пошукам, дозволило співвіднести свою творчість із досягненнями європейського мистецтва, визначило національну специфіку розвитку українського мистецтва. Саме розширення творчих контактів, знайомство з художніми школами та їх новітніми здобутками, органічно сплітаючись із численними національними традиціями, незмінно вели до зростання національної самосвідомості, глибокого інтересу українських майстрів до вітчизняних художніх традицій.

Міжнаціональні зв'язки художників-імпресіоністів стали таким чином фундаментом мистецьких пошуків та відкриттів ХХ ст., намітили засади авангардизму й позначилися на творчості сучасних пейзажистів.

Оскільки багато хто з художників-імпресіоністів стали згодом педагогами, то набуті в європейських центрах ерудиція, майстерність і досвід сприяли тому, що вихованці майстерень та шкіл О. Х. Новаківського, О. О. Мурашка, І.І. Труша, М. Г. Бурачека та інших, якщо не в більшості своїй, то хоча б в особах найбільш талановитих (таких, як М. Деревус, М. Драган, Г. Славський, В. Іванюк, Р. Сельський, Л. Гец), зуміли перейняти навички високої художньої культури своїх педагогів, увібрати відкритість до новаторських пошуків.

Наслідуючи традиції майстрів плернерної школи і живопису імпресіонізму, закладених наприкінці ХІХ–початку ХХ ст., сучасні майстри зуміли переосмислити їх, виробивши індивідуальний стиль. Серед них С. Шишко, В. Литвиненко, М. Максименко, В. Єфименко (який на початку 1990-х років також був запрошений в один із паризьких салонів).

Тому безперервна „жива традиція”, закладена художниками імпресіоністами, що тягнеться із ХІХ ст., перейшла у ХХ ст. і продовжує існувати і в наш час як у живописі в цілому, так і у творчості окремих художників.

Перспективи наших наступних досліджень полягають у вивченні творчості маловідомих митців та використання ними національних художніх традицій, а також у дослідженні впливу творчості українських майстрів кінця ХІХ – початку ХХ ст. на розвиток світового мистецтва.

Джерельні приписи

1. Асеева Н.Ю. Украинское искусство и европейские художественные центры: конец ХІХ – начало ХХ века. – К.:

- Наукова думка, 1989. – 200 с.
2. Дюженко Ю.Ф. Микола Бурачек (Творчість видатного українського художника, заслуж. діяча мистецтв УРСР (1871–1942). Портрет роботи худож. Жеваго). – К.: Мистецтво, 1967. – 88 с.
 3. Історія української культури: Енциклопедія у п'яти томах. Том 4. Книга 2. Українська культура I половини XIX століття. – К.: Наукова думка, 2005. – 1295 с.
 4. Мистецтво у духовному відродженні України: традиції, новації і перспективи: Збірник матеріалів. – Рівне: Волинські обереги, 2004. – 237 с.
 5. Нога О. Давид Бурлюк і мистецтво всесвітнього авангарду. – Львів: Основа, 1993. – 112 с.
 6. Савицька Л. Художня критика в Україні: Друга половина XIX – початок XX ст.: Хрестоматія. – К.: ТОВ „Кадри”, 2001. – 320 с.
 7. Сарабьянов Д.В. Русская живопись XIX века среди европейских школ. – М.: Сов. художник, 1980. – 261 с.
 8. Українське мистецтво та архітектура кінця XIX – початку XX ст. / НАНУ. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. – К.: Наукова думка, 2000. – 240 с.

Власюк Г.І. – *магістрантка кафедри культурології РДГУ*

н.к. – *канд. іст. наук, доц. Костюк Л.К.*

МУЗЕЄФІКАЦІЯ ЗАМКОВИХ КОМПЛЕКСІВ У КОНТЕКСТІ ВІДРОДЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНИ

Замки... Свого часу ці споруди відігравали значну роль в обороні країни. Пов'язані з різними родинами, людськими долями і легендами, вони дарують нам відчуття романтики, малюють в уяві образи минулого. Більшість їх знаходиться на території заходу України. Частина з них пристосована сьогодні під музеї, але більшість залишається поза увагою туристів. У доповненні з архітектурою монастирів і церков, в оточенні мальовничої української природи, ці острівці нашої культури раді кожному уважному туристові.

Кількість замків в Україні, здається, ніким іще не підрахована. Але зрозуміло, що йдеться не про десятки, і не про сотню-другу, а про значно більші числа. На жаль, усі ці споруди, навіть вцілілі до XX ст., потім залишилися без господарів. Винищення родової аристократії та націоналізація маєтків мали наслідком руйнацію – повну чи часткову – майже всіх замкових споруд.

Не лише чиновники, а й історики архітектури та краєзнавці певною мірою завинили в тому, що ця частка нашої історичної та культурної спадщини досі була незаслужено призабута. Тож охорона пам'яток історії та культури в Україні стала однією з найактуальніших проблем сьогодення. Нині очевидна доконечна потреба привернути увагу до пам'яток оборонної архітектури як до визначного культурно-історичного феномену, показати його різноманітність та оригінальність, залучити до збереження замків і фортець якомога більше зацікавлених, небайдужих. Зрештою – зробити їх доступними і привабливими для туристів як з України, так і з-за кордону. Справжні середньовічні замки, що дійшли до наших днів, – це занедбані скарбниці, які слід відродити й наповнити новим життям [8].

Вивчення народних традицій в архітектурі, її взаємозв'язок із природою, аналіз художньо-естетичного світу, створеного народом протягом багатьох століть, без сумніву, будуть допомагати у вирішенні актуальних завдань сьогодення, пов'язаних із формуванням індивідуальності сучасних поселень, створенням належних комфортних умов життя людини. Безперечно, усе корисне та цінне з нашого минулого слід використовувати в сучасному і майбутньому. Традиції наших попередників мають пов'язуватися з соціальними, економічними та технічними досягненнями нашого суспільства.

Пам'ятки матеріальної культури України вивчаються майже півтора століття. Дослідження вчених минулого були різноманітні за напрямками, методологією та науковим рівнем. Спробуємо дати короткий їх аналіз.

У роботах Миколи Бєвза [1], які постійно публікуються в інтернет-виданнях, висвітлюються проблеми, пов'язані з вивченням розвитку містобудування України протягом століть на різних історичних етапах, ролі творчої взаємодії традицій та новаторства в цьому процесі, внеску майстрів архітектури і містобудування у складання та наслідування цих традицій та перетворення їх на новації. Наводяться нові відомості з історії створення міських комплексів, архітектурних ансамблів та окремих споруд. Чимало матеріалів присвячено маловідомим постатям архітектури та архітектурознавства.

Однією з найцікавіших робіт із дослідження замкових комплексів є робота Жукової О.В. [4], де аналізується методика пристосування й ефективності експлуатації замків для сучасних функцій, економічні фактори проектування, реставрації та пристосування пам'яток архітектури для сучасних потреб.

Вартісними у цьому контексті є також книги О. Лєсика [5], [6], у яких він досліджує замки та монастирі України. Автор приділяє увагу особливостям містобудівного розташування пам'яток архітектури, архітектурно-планувальним вирішенням та композиціям замків і монастирів. У працях даються рекомендації щодо реставрації та використання пам'яток архітектури.

Слід відзначити також й роботу Ореста Мацюка „Замки і фортеці Західної України” [7], де використовується

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО РЕКТОРА	3
<i>Виткалов В.Г., Граб О.В.</i> МОЛОДЬ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ХХІ СТОЛІТТЯ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДРУГОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОЛОДІ І ПЕРСПЕКТИВИ КУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЛЮДСТВА У ХХІ СТОЛІТТЯ”	4
РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ГЕНЕЗИ КУЛЬТУРИ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
<i>Шевчук М.В.</i> УКРАЇНСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ ЯК ЄДНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ІНТЕЛЕКТУ: ДОСВІД ДЛЯ МОЛОДОЇ ГЕНЕРАЦІЇ	7
<i>Корольчук О. І.</i> МОРАЛЬНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	9
<i>Возна Т.О.</i> ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КУЛЬТУРНОГО РІВНЯ МОЛОДІ.....	10
<i>Кутузова Г.</i> АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	13
<i>Перець О.М.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	15
<i>Терновенко Д.С.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ (на прикладі студентської молоді ЛНПУ ім. Т.Шевченка).....	18
<i>Потапчук Т.В.</i> МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ЦІННОСТІ І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ УСТАНОВОК СТАРШОКЛАСНИКІВ	21
<i>Пузиченко Т.</i> ГУРТКИ, ТВОРЧІ ОБ’ЄДНАННЯ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК СФЕРА РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	23
<i>Терешко Л.В.</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ’Я СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
<i>Терешко Л.В.</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ’Я ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ НАУКОВОЇ ДУМКИ.....	30
<i>Семенович О.Л.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ ДАВНЬОРУСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ВОЛИНИ.....	33
<i>Шевчук О.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З МОЛОДДЮ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ РІВНЕНСЬКОЇ „ПРОСВІТИ”	37
РОЗДІЛ ІІ. ДИНАМІКА КУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	
<i>Шевчук К.С.</i> ЕТИЧНИЙ ВИМІР ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	39
<i>Виткалов С.В.</i> МОЛОДЬ У КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ (регіональний аспект)	44
<i>Кузьмук О.М.</i> НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ТВОРЕННЯ ГЛОБАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА	46
<i>М’якота І.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ.....	48
<i>Шуба А.І.</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО РІВНЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ УТВЕРДЖЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	51
<i>Кучина Н.І.</i> СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ВИДАВНИЦТВА В УКРАЇНІ	54
<i>Швая Д.В.</i> ПРОБЛЕМА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	58
<i>Війтович Г. В.</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	

СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	60
<i>Гумен Ю.В.</i> ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ І СУЧАСНА СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ	62
<i>Марчук Ю. М.</i> МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА ФІЛЬТРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	64
<i>Кравченко Т.В.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ.....	67
<i>Вакульчук М.В.</i> МАЙСТЕРНІСТЬ ТА КУЛЬТУРА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ	69
<i>Старенька О.О.</i> ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ (на прикладі художньо-педагогічного факультету РДГУ).....	73
<i>Шеретюк Р.М.</i> РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	74
<i>Куліда К.М.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	76
<i>Пшебільська Л.Г.</i> ТЕНДЕНЦІЇ В ЗМІНАХ СТРУКТУРИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ	78
<i>Хоменко О. В.</i> ЗАПИТИ І ПОТРЕБИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (на матеріалах РІС КСУ)	80
<i>Савич К.</i> СЛЕНГ ЯК СКЛАДОВА МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ.....	82
<i>Карпович К.П.</i> САКРАЛЬНА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА У КОНТЕКСТІ ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ.....	84
<i>Загаєвська О.</i> ХРИСТІЯНСЬКА ЕТИКА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	86
<i>Ковальчук Л.М.</i> ХРИСТІЯНСЬКА МОРАЛЬ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО ТА ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	89
<i>Миркевич О.В.</i> ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ОСНОВА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РУХІВ.....	91
<i>Кузіч Р.С.</i> МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ КУЛЬТУРИ.....	93
<i>Гончаров А.О.</i> УПА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ: МОЛОДІЖНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ	96
<i>Перебийнос С.І.</i> КОМУНІКАТИВНІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗНАЙОМСТВА (на матеріалах РІС КСУ)	98
<i>Заладовська О. В.</i> СТУДЕНТСЬКИЙ ШЛЮБ: ПОГЛЯД МОЛОДІ.....	100
<i>Бондарчук А.Я.</i> ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ СІМЕЙНИХ ВЗАЄМИН.....	102
<i>Заладовська О.В.</i> ГЕНДЕРНА СТРУКТУРА СІМ'Ї: СОЦІАЛЬНО-Педагогічний АСПЕКТ.....	104
<i>Коберська Т.М.</i> САМОРОЗВИТОК І САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ У СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ.....	106
<i>Левенець М., Старенька О.</i> ЛІДЕРСТВО ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ САМОСТВЕРДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	108
<i>Чаус Ю.А.</i> ОБРАЗ РЕЛІГІЙНОСТІ В СТУДЕНТСЬКІЙ СУБКУЛЬТУРІ.....	111

РОЗДІЛ III. ХУДОЖНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДІ

<i>Деркач М.В.</i> ОСНОВНІ ЗАСАДИ СЕМІОТИКИ ТА ПРОБЛЕМИ МУЗИЧНОЇ ЕСТЕТИКИ	113
<i>Гнатюк В.</i> ОБРАЗ РЕЦИПІЄНТА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ В АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ (на матеріалі класицизму і бароко).....	115
<i>Кошова І. П.</i> ОСОБЛИВОСТІ СВІТСЬКОГО ПОРТРЕТА ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ПЕРІОДУ БАРОКО У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ.....	118
<i>Макотера А.В.</i> РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ НА ПРИКЛАДІ РОЗГЛЯДУ ПОРТРЕТНОГО ЖИВОПИСУ УКРАЇНИ ХVІІІ-ХІХ ст.....	120
<i>Бєдакова С.В.</i> ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНІ ЗДОБУТКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАЗЬКОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРОТВОРЕННЯ.....	123
<i>Бєлова О. С.</i> НЕОБАРОКО В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ 1920-х рр.....	126
<i>Бєлова О. С.</i> КОНЦЕПЦІЯ ДУХОВНОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: УРОКИ ІСТОРІЇ (на прикладі діяльності українського театру Л. Курбаса).....	128
<i>Шепелева І.А.</i> РОЛЬ УКРАЇНСЬКОГО АНДЕГРАУНДУ В ПОШУКУ ДУХОВНОЇ ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	131
<i>Парфенюк В.І.</i> ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ Й ПАТРІОТИЗМУ МОЛОДІ (на прикладі історичного роману Р.Іваничука „Мальви”).....	137
<i>Купець Л.М.</i> ПРОЗОВА ТВОРЧІСТЬ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА ЯК ФЕНОМЕН ПОСТМОДЕРНУ.....	140
<i>Дацик М.В., Левенець М.В.</i> МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРАКТИКИ: ДО ПИТАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	143
<i>Шемуровська О., Черуха А.А.</i> ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ	146
<i>Федоришин М.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ КОЛЯДНИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ФЕСТИВАЛІВ, СВЯТ ТА КОНКУРСІВ НА ВОЛИНІ. 149	
<i>Радковська Л.М.</i> ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНА ТА ВИХОВНА РОЛЬ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ.....	151
<i>Соловійов В.А.</i> ПСИХОЛОГО-ЕМОЦІЙНИЙ ЕФЕКТ СПРИЙМАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	154
<i>Довбенчук О.І.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ НА КРАСЗНАВЧОМУ МАТЕРІАЛІ	157
<i>Глухенький М.Ф.</i> ВИВЧЕННЯ МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ЗВ’ЯЗКІВ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ- ІМПРЕСІОНІСТІВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО–МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	159
<i>Власюк Г.І.</i> МУЗЕЄФІКАЦІЯ ЗАМКОВИХ КОМПЛЕКСІВ У КОНТЕКСТІ ВІДРОДЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНИ.....	161
<i>Глушук О.Г.</i> АМАТОРСТВО ЯК СФЕРА РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	165
<i>Швець Л.В.</i> ТРАДИЦІЇ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	167
<i>Помогалова К.В., Аксьонова І.О.</i> РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ (на прикладі Студентського Центру моди Брянківського технолого-економічного технікуму Луганського педагогічного університету імені Тараса Шевченка).....	170
<i>Крайлюк Л.В.</i> ТВОРЧА СПАДЩИНА НІЛА ХАСЕВИЧА У СИСТЕМІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

*Альманах наукового товариства “Афіна” кафедри культурології
Рівненського державного гуманітарного університету*

Випуск 5

Наукове редагування – *проф. Виткалов В.Г.*
Комп’ютерна верстка та макет – *Кравчук В.Ю.*
Упорядкування і коректура – *Виткалов В.Г., Граб О.В.*
Редактор – *Парфенюк В.І.*
Відповідальна за випуск – *Виткалов В.Г.*

Здано до набору 10.12.2005. Підписано до друку 20.02.2006.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. арк. 21. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології. Тел. 8 (0362) 22-20-32

Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології:
Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції „Культуротворчий потенціал молоді і
перспективи культурної інтеграції людства у ХХІ століття”. – Випуск 5. – Рівне: РДГУ, 2007. – 181 с.

**ББК 71.0
УДК 168.522**